

Vurdering om det er behov for konsekvensutredning av reguleringsarbeid for etablering av kommunalt avløpsrenseanlegg, Meråker kommune

Dato:

21.08.2024

Vurderingen utført av:

Plankontoret kommunalt oppgavefelleskap v/ Berit Sæteren

1. Innledning og rettslig grunnlag

Plan- og bygningsloven § 4-1 første ledd setter rammer for hvilke planer som skal ha planprogram, og § 4-2 andre ledd setter rammene for hvilke planer som skal ha konsekvensutredning.

De nærmere regler for hvilke planer som omfattes av regelverket om konsekvensutredninger fremgår av KU-forskriften. I § 6 angis hvilke planer som alltid skal ha planprogram og konsekvensutredning. I KU-forskriften § 8 angis hvilke planer som skal vurderes nærmere og konsekvensutredes dersom de kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn. Slike planer er unntatt fra krav om planprogram. Forskriften §§ 6 og 8 med vedlegg I og II gir en uttømmende oppstilling av hvilke planer dette gjelder.

Det fremgår av § 6 første ledd bokstav b at reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven for tiltak i vedlegg I alltid skal konsekvensutredes og ha planprogram eller melding. Vedlegg I pkt. 13 omfatter renseanlegg for spillvann med en kapasitet på over 150 000 personekvivalenter (mindre tiltak omfattes av vedlegg II nr. 11 c). Avløpsrenseanlegget i Meråker er for under 150 000 personekvivalenter, og faller derfor utenfor vedlegg I.

Avløpsrenseanlegget kommer imidlertid under vedlegg II nr. 11 c), og ifølge forskriftens § 8 skal planer og tiltak som omfattes i vedlegg I konsekvensutredes hvis de kan få vesentlige virkninger etter § 10, men ikke ha planprogram eller melding.

2. Vurdering av KU-forskriften § 10

Det må foretas en vurdering om reguleringsplanen kan få vesentlig virkninger for miljø og samfunn, jf. KU-forskriften § 10 første ledd. For å vurdere dette har § 10 en rekke vurderingskriterier i annet ledd (egenskaper), tredje ledd (lokalisering og påvirkning på omgivelsene) og fjerde ledd (egenskaper ved virkninger).

KU-forskriften § 10:

I vurderingen av om en plan eller et tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, skal det ses hen til egenskaper ved planen eller tiltaket, jf. annet ledd og planen eller tiltakets lokalisering og påvirkning på omgivelsene, jf. tredje ledd. Det skal også i nødvendig grad ses hen til egenskaper ved virkninger nevnt i fjerde ledd.

Egenskaper ved planen eller tiltaket omfatter:

- a. størrelse, planområde og utforming*
- b. bruken av naturressurser, særlig arealer, jord, mineralressurser, vann og biologiske ressurser*
- c. avfallsproduksjon og utslipp*

- d. risiko for alvorlige ulykker og/eller katastrofer.

Lokalisering og påvirkning på omgivelsene omfatter en vurdering av om planen eller tiltaket kan medføre eller komme i konflikt med:

- a. verneområder etter [naturmangfoldloven kapittel V](#) eller [markaloven § 11](#), utvalgte naturtyper ([naturmangfoldloven kapittel VI](#)), prioriterte arter, vernede vassdrag, nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, objekter, områder og kulturmiljø fredet etter kulturminneloven
- b. truede arter eller naturtyper, verdifulle landskap, verdifulle kulturminner og kulturmiljøer, nasjonalt eller regionalt viktige mineralressurser, områder med stor betydning for samisk utmarksnæring eller reindrift og områder som er særlig viktige for friluftsliv
- c. statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser eller regionale planbestemmelser gitt i medhold av plan- og [bygningsloven av 27. juni 2008 nr. 71](#) eller rikspolitiske bestemmelser eller rikspolitiske retningslinjer gitt i medhold av plan- og [bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77](#).
- d. større omdisponering av områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål, samt reindrift eller områder som er regulert til landbruk og som er av stor betydning for landbruksvirksomhet
- e. økt belastning i områder der fastsatte miljøkvalitetsstandarder er overskredet
- f. konsekvenser for befolkningens helse, for eksempel som følge av vann- eller luftforurensning
- g. vesentlig forurensning eller klimagassutslipp
- h. risiko for alvorlige ulykker som en følge av naturfarer som ras, skred eller flom.

I vurderingen av om planen eller tiltaket kan få vesentlige virkninger og følgelig skal konsekvensutredes, skal det ses hen til virkningenes intensitet og kompleksitet, sannsynlighet for at virkningene inntreffer og når de inntreffer, varighet, hyppighet og mulighet for å reversere eller begrense dem, om virkningene strekker seg over landegrensene, samt samlede virkninger av forslaget til plan eller tiltak og andre eksisterende, godkjente eller planlagte planer eller tiltak.

Klima- og miljødepartementet og kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en [veileder](#): «Når skal tiltak i vedlegg II konsekvensutredes? Vurdering etter § 10 i forskrift om konsekvensutredninger», som utdyper disse kriteriene. I veilederen legges det til grunn at det er relativt få planer og tiltak etter § 8 som vil falle inn under «vesentlige virkninger» etter § 10. Dette forstås slik at det må være noe særegent ved selve avløpsanlegget eller omgivelsene rundt for at konsekvensutredning kreves, for hadde normale virkninger ved et avløpsanlegg for under 150 000 pe blitt ansett som «vesentlig virkning på samfunn og miljø», så ville tiltaket vært omfattet av vedlegg I og krav om konsekvensutredning.

Planen for avløpsanlegget blir vurdert opp mot kriteriene i § 10 i det følgende.

2.1 Egenskaper ved planen eller tiltaket (annet ledd)

- a. Størrelsen på planområdet i seg selv er ikke noe som taler for at planen kan få vesentlig virkninger på samfunn og miljø. Det står et bygg som har vært i bruk som samdriftsfjøs fra før, og intensjonen er å ta i bruk dette bygget til renseanlegget. Tiltakets størrelse, areal og utforming vil i hovedsak være den samme, og det er ingen grunn til å tro at avløpsrensaneanlegget vil endre den visuelle opplevelsen av området i negativ retning.
- b. Det brukes ikke naturressurser som sådan for gjennomføring eller drift av avløpsrensaneanlegget.
- c. Tiltaket vil generere utslipp i form av rensed avløpsvann. Ifølge veilederen vil det som regel ikke være avfallet eller utslippet i seg selv som utløser konsekvensutredning, men egenskaper ved området eller hvilke virkninger avfallet eller utslippet kan ha på samfunn og miljø.

Samlet avløp vil bli pumpet fra eksisterende avløpsnett på Storneset opp til nytt renseanlegg, og rensed avløpsvann vil bli ført i retur ned til eksisterende utslippspunkt i Stjørdalselva. Det antas derfor at utslippet fra det nye avløpsrenseanlegget ikke vil endre virkningene på miljø og samfunn i vesentlig grad.

Det er ikke grunn til å tro at avløpsrenseanlegget vil føre til utslipp i form av avfall, støy, stråling i klimagasser som vil få vesentlig virkning for miljø og samfunn.

- d. Ifølge veilederen må vurdering av vesentlige virkninger knyttet til risiko for alvorlige ulykker baseres på om planen kan føre til ulykker som har store konsekvenser for de omkringliggende omgivelser. Vurderingen må gjøres for både planen/tiltaket i seg selv, men også egenskapene i de omkringliggende omgivelser som vil kunne utsettes for ulykke (befolkningstetthet, tidligere etablerte virksomheter mv.)

Den største ulykken som kan skje ved et avløpsrenseanlegg er antagelig en stor lekkasje eller utslipp av ubehandlet eller delvis behandlet avløpsvann til miljøet. Dette kan skje som følge av teknisk svikt, menneskelig feil, eller naturkatastrofer. Intensjonen med planen er å etablere et nytt avløpsrenseanlegg på sikker byggegrunn, som ivaretar krav til ny renseteknologi, og risikoen for alvorlig ulykker anses som lav. Etableringen av selve renseanlegget skjer ikke i nærheten av sårbare områder som f.eks. skole, barnehage, sykehjem eller næringsareal. Det ligger boliger i området rundt, men det er ikke et tettbebyggt strøk. Renset avløpsvann vil bli ført i retur ned til eksisterende utslippspunkt i Stjørdalselva.

Det skal gjennomføres risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) etter plan- og bygningsloven § 4-3. Risikoen for alvorlige ulykker er ikke større enn at en ROS vurderes å være tilstrekkelig.

2.2 Lokalisering og påvirkning på omgivelsene (tredje ledd)

- a. Tiltaket er ikke lokalisert i verneområde eller i område med utvalgte naturtyper, prioriterte arter, vernede vassdrag, nasjonal laksefjord eller område og kulturmiljø fredet etter kulturminneloven.

Planområdet ligger imidlertid inntil Kvernbekken som renner ut i Stjørdalselva, som er anadrom (laks/sjøaure-førende). Ifølge registreringer fra 2022 i Miljødirektoratets Vanmiljø er også nedre del av Kvernbekken anadromt.

Planen skal ha en kantsone for å blant annet unngå erosjon og ivareta økologien i vassdraget. Etter avløpsvannet blir rensed vil det som nevnt bli ført i retur ned til eksisterende utslippspunkt i Stjørdalselva. Driften av renseanlegget antas derfor å gi forholdsvis små endringer i påvirkningen på miljøet rundt, sammenlignet med driften av samdriftsfjøset.

Beskrivelse av områdets kvaliteter og verdier og tiltakets påvirkning på Kvernbekken skal vurderes nærmere i planbeskrivelsen. Etter samtale med saksbehandler klima og miljø ved Statsforvalteren kan det være tilstrekkelig å gjøre en god beskrivelse av kvalitetene som evt. finnes og en vurdering av virkningene i planbeskrivelsen.

- b. Det er ikke grunn til å anta at tiltaket vil påvirke truede arter eller naturtyper, verdifulle landskap, verdifulle kulturminner og kulturmiljøer, nasjonalt eller regionalt viktige mineralressurser, områder med stor betydning for samisk utmarksnæring eller reindrift og områder som er særlig viktige for friluftsliv.

- c. Vi kan ikke se at planen vil komme i konflikt med formålet eller konkrete retningslinjer i de statlige planretningslinjene/planbestemmelsene, eller at det er manglende samsvar med føringer/retningslinjer i regional plan om temaet.
- d. Ifølge veilederen nevnt over vil omdisponering av viktig dyrka mark i LNF(R)-områder i KPA normalt utløse konsekvensutredning. Med omdisponering menes at tiltaket beslaglegger arealene varig slik at disse ikke kan tas i bruk til landbruksproduksjon igjen.

I gjeldende arealdel er området som inngår i reguleringsarbeidet avsatt til LNFR-areal. Det er ca. 2,3 dekar dyrka mark innenfor planområdet.

Ifølge saksbehandler hos landbruksavdelingen til Statsforvalteren, anser de ikke omdisponeringen som må til for å realisere planen som «større omdisponering» av områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål, samt reindrift, og de ser ikke at det er nødvendig med konsekvensutredning på grunn av størrelsen og omfanget av planen. Det er imidlertid viktig at temaet blir vurdert nærmere i planbeskrivelsen.

- e. Dersom en plan eller et tiltak kan medføre overskridelse av grenseverdier for økologisk og kjemisk tilstand, vil dette normalt utløse konsekvensutredning.

Avløpsrensaneanlegg i Norge er underlagt strenge reguleringer og krav fra myndighetene. Disse reguleringene sikrer at anleggene drives i samsvar med miljø- og sikkerhetsstandarder. Regelmessige inspeksjoner og revisjoner reduserer risikoen for feil eller uhell. Dette temaet gjelder også pkt. f og g. under.

- f. Mulige vesentlige virkninger for menneskers helse som en følge av en plan eller et tiltak, må i stor grad baseres på konkrete faglige vurderinger og foreliggende kunnskap om sammenhengen mellom påvirkningsfaktorer og helse. Utgangspunktet for vurderingen er konsekvenser for påvirkningsfaktorene, alvorlighet og omfang og andre ytre miljøfaktorer. Høy sannsynlighet kombinert med alvorlig konsekvens, og lav sannsynlighet kombinert med alvorlig konsekvens, vil normalt gi konsekvensutredning, ifølge veilederen.

Planen eller tiltaket i seg selv vil ikke gi vesentlige negative virkninger for menneskers helse, jf. vurderingen i punkt e) over. Ved avvik eller ulykke ved rensaneanlegget vises det til vurderingen etter annet ledd bokstav d) og fjerde ledd om alvorlige ulykker.

- g. Det er forurensning til vann som er mest aktuelt i vurderingen om vesentlig forurensning eller klimagassutslipp. Ifølge veilederen vil det normalt utløse konsekvensutredning, dersom en plan eller et tiltak kan føre til at miljøtilstanden i vannforekomsten kan bli forringet fra en tilstandsklasse til en annen, eller allerede er dårligere enn god.

Avløpsrensaneanlegg kan potensielt bidra til både lokal forurensning og klimagassutslipp, men disse virkningene er godt kontrollerte og begrensede gjennom strenge reguleringer, avansert teknologi og gode driftsrutiner. Det rensede avløpsvannet vil som nevnt bli slippet ut på samme sted som i dag, så sannsynligheten for forurensning vil heller bli lavere som følge av planen/tiltaket.

- h. Planområdet ligger i hovedsak utenfor aktsomhetsområde for flom, med unntak av en liten del i nord. Det blir tatt hensyn til aktsomhetsområdet for flom og ingen tiltak skal tillates der.

Planområdet ligger også innenfor kvikkleiresone «Knippet» med faregrad lav. Dr. techn. Olav Olsen AS har utarbeidet en innledende geoteknisk utredning og konkludert med at krav til

områdestabilitetsmessig sikkerhet er tilfredsstilt. Det skal imidlertid foretas grunnundersøkelser som gir grunnlag for en mer detaljert geoteknisk vurdering.

Basert på de geotekniske vurderingene som foreligger på nåværende tidspunkt, så er det trolig ikke risiko for alvorlige ulykker som følge av naturfare som ras, skred eller flom, som utløser krav til konsekvensutredning. Det skal foretas en risiko- og sårbarhetsanalyse og en mer detaljert geoteknisk vurdering, og det anses å være tilstrekkelig. Dette er også sjekket ut med saksbehandler samfunnsikkerhet hos Statsforvalteren.

2.3 Egenskaper ved virkning (fjerde ledd)

I vurderingen av om planen eller tiltaket kan få vesentlige virkninger og dermed skal konsekvensutredes, skal det ses hen til virkningenes intensitet og kompleksitet, sannsynlighet for at virkningene inntreffer og når de inntreffer, varighet, hyppighet og mulighet for å reversere eller begrense dem, om virkningene strekker seg over landegrensene, samt samlede virkninger av forslaget til plan eller tiltak og andre eksisterende, godkjente eller planlagte planer eller tiltak.

Etter vurderingen av kriteriene over anses ikke virkningene av planen å være komplekse utover det som er normalt for et avløpsanlegg. Det er lagt vekt på at tiltaket erstatter et tidligere samdriftsfjøs og at bygg mv. skal gjenbrukes, kantsonen skal bevares og utslippet av avløpsvannet skjer på eksisterende utslippspunkt.

Samlet sett er risikoen for ulykker ved avløpsrensaneanlegg lav på grunn av moderne teknologi og streng regulering. I tillegg er de potensielle virkningene av en eventuell ulykke vanligvis begrenset, på grunn av små mengder farlige stoffer og effektive beredskapstiltak. Dette gjør at slike anlegg kan drives med høy grad av sikkerhet og minimal risiko for alvorlige konsekvenser.

3. Konklusjon

Med bakgrunn i vurderingen over mener vi at planen ikke vil få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn etter KU-forskriften § 10. Planen trenger derfor ikke konsekvensutredes.

Noen kriterier i § 10 er imidlertid i gråsonen, og det er viktig at disse belyses og vurderes godt ellers i planarbeidet.